

IZVJEŠTAJ PREPOZNAJ GOVOR MRŽNJE na BH PORTALIMA
Youth Initiative for Human Rights in Bosnia and Herzegovina
YIHR BIH

Projekat *Prepoznaj govor mržnje* na društvenim mrežama i medijma je omogućio Civil Rights Defenders, a provodi se u partnerstvu sa Inicijativom mladih za ljudska prava Bosne i Hercegovine (YIHR BIH) i

mladim, nadamo se, budućim aktivistima i aktivisticma, sa područja sedam zajednica Bosne i Hercegovine.

SAŽETAK

Govor mržnje u Bosni i Hercegovini nije rijetka pojava, uzimajući u obzir svakodnevno medijsko propagiranje netrpeljivosti u državi koja ima naslijeđe ratnog sukoba i koja je i dalje duboko podijeljena po etnonacionalnim linijama. Važno je imati na umu da je većina govora mržnje u BiH, između ostalog, zasnovana na nacionalizmu. Slika ovakvog društvenog stanja se odražava i u online prostoru, koji se može opisati kao prostor haosa, budući da ne postoji niti jedan poseban zakon koji bi regulisao i kažnjavao govor mržnje, a postojeća zakonska rješenja u krivičnim zakonima nisu adekvatna i potrebno ih je mijenjati. Ovakvo stanje u državi dovodi do opećeprihvatanja i nereagovanja na zločine počinjene iz mržnje i govor mržnje, što iziskuje najoštiju osudu.

Inicijativa mladih za ljudska prava YIHR BIH je kroz projekat *Prepoznaj govor mržnje* radila na obučavanju mladih ljudi iz sedam zajednica na identificiranju govora mržnje na portalima i medijima, s ciljem da se posebno obrati pažnja na uvrede i omalovažavanja koja su usmjerena prema pojedinim grupama i/ili pojedincima, o čemu će biti više riječi u nastavku ovog izvještaja, skupa sa statistikom u odnosu na slučajeve koje su mladi ljudi obučeni da budu monitori prepoznali kao *govor mržnje*.

Izvještaj koji se nalazi pred vama je rezultat rada koji je okupio mlade ljude iz cijele Bosne i Hercegovine kako bi bili obučeni da prepoznaju *govor mržnje* na online portalima i medijima, odnosno koje forme govora mržnje se mogu naći na online portalima, s ciljem da se edukuju o tome šta je *govor mržnje* i na koji način on može biti ispoljen i koji su to mehanizmi na raspolaganju koji bi se mogli usmjeriti ka suzbijanju govora mržnje u online prostoru.

Ovaj izvještaj se sastoji iz nekoliko dijelova.

U sažetku je ukratko predstavljen projekat, u drugom dijelu se nalazi zakonodavni i institucionalni okvir sa osvrtom na članove koji regulišu ovo pitanje i kratak osvrt na međunarodne standarde koji idu u pravcu davanja smjernica koje izdaje Europska unija za zemlje članice, pozivajući društvene medije da brže uklanjaju neprimjerene

objave. Zatim kratki prikaz institucija koje bi trebale, u okviru svojih nadležnosti, koje su propisane važećim zakonodavstvima na svim nivoima, biti zadužene za prepoznavanje, reagovanje i sankcionisanje govora mržnje.

U trećem dijelu se nalaze preporuke YIHR BIH u odnosu na zakonodavni i institucionalni okvir, kao i preporuke koje se odnose na uređivačke politike online portala.

Ovaj izvještaj kao krajnji rezultat projektne aktivnosti primarno je namijenjen mladim ljudima koji tragaju za odgovorima na pitanja koja se odnose na način definisanja, prepoznavanja i oblike ispoljavanja govora mržnje, s ciljem da budu ohrabreni ovim tekstom i da rade na suzbijanju govora mržnje u online prostoru, ali i u svojim svakodnevnim postupcima.

UVOD U PROBLEMATIKU

Termin *govor mržnje* se shvata kao svaki oblik izražavanja, koji širi, potiče, promovira ili opravdava rasnu mržnju, ksenofobiju, antisemitizam i druge oblike mržnje na temelju netolerancije, uključujući netoleranciju izraženog agresivnog nacionalizma i etnocentrizma, diskriminaciju i neprijateljstvo prema manjinama, migrantima i ljudima imigrantskog porijekla, navodi se u preporuci Komiteta Vijeća Evrope br. R (97)20 o *govoru mržnje* koja je usvojena 1997.

Dakle, *govor mržnje* može se definirati kao izražavanje koje sadrži poruke mržnje ili netrpeljivosti prema nekoj rasnoj, nacionalnoj, etničkoj ili vjerskoj grupi ili njenim pripadnicima. Pored prethodno navedenih kategorija, govor mržnje obuhvata i govor koji je usmjeren ka stvaranju mržnje i netrpeljivosti prema polu i seksualnoj opredjeljenosti, uključujući i netrpeljivost prema različitom političkom i drugom mišljenju.

ZAKONSKA REGULATIVA

Govor mržnje se kao pojam ne nalazi u krivičnim zakonima Bosne i Hercegovine niti na jednom nivou. U zakonima se navodi izazivanje vjerske i nacionalne mržnje i netrpeljivosti, na ograničenom broju osnova koje se odnose na vjeru, rasu, nacionalnost i etnicitet, što je tretirano u krivičnim zakonima čiji članovi će biti citirani u nastavku.

Krivičnom zakonu BiH (član 145.a)

U Krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine članom 145a. Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti reguliše se sljedeće:

(1) Ko javno izaziva ili raspiruje nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju, razdor ili netrpeljivost među konstitutivnim narodima i ostalima, kao i drugima koji žive ili borave u Bosni i Hercegovini, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(2) Ko krivično djelo iz stava (1) ovog člana počini zloupotrebom svog položaja ili ovlaštenja kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina

Krivičnom zakonu FBiH (član 163.)

Krivičnim zakonom Federacije BiH članom 163 Izazivanje narodnosne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti propisano je:

(1) Ko javno izaziva ili raspaljuje narodnosnu, rasnu ili vjersku mržnju, razdor ili netrpeljivost među konstitutivnim narodima i ostalima koji žive u Federaciji, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(2) Ko krivično djelo iz stava 1. ovog člana učini prisilom, zlostavljanjem, ugrožavanjem sigurnosti, izlaganjem poruzi narodnosnih, etničkih ili vjerskih simbola, oštećenjem tuđih simbola, skrnavljenjem spomenika, spomen-obilježja ili grobova, učinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do osam godina. (3) Ko krivično djelo iz stava (1) ovog člana počini zloupotrebom svoga položaja ili ovlaštenja kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Ko krivično djelo iz stava 2. ovog člana učini zloupotrebom položaja ili ovlasti, ili ako je zbog tog djela došlo do nereda, nasilja ili drugih teških posljedica za zajednički život konstitutivnih naroda i ostalih koji žive u Federaciji, kaznit će kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(5) Ko krivično djelo iz stava (1) ovog člana učini javnim poricanjem ili osporavanjem genocida, zločina protiv čovječnosti ili počinjenih ratnih zločina utvrđenih pravosnažnom odlukom Međunarodnog suda pravde, Međunarodnog krivičnog suda

za bivšu Jugoslaviju ili domaćeg suda kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

Krivičnom zakonu RS (član 390.)

U Krivičnom zakonu Republike Srpske članom 294a Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje i netrpeljivosti reguliše se sljedeće:

(1) Ko izaziva ili raspaljuje nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju, razdor ili netrpeljivost ili širi ideje o superiornosti jedne rase ili naroda nad drugim, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do dvije godine.

(2) Ako je djelo iz stava 1. ovog člana učinjeno prinudom, zlostavljanjem, ugrožavanjem sigurnosti, izlaganjem poruzi nacionalnih, etničkih ili vjerskih simbola, oštećenjem tuđih stvari, sknavljenjem spomenika, spomen obilježja ili grobova, učinilac će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ako je usljed djela iz st. 1. i 2. ovog člana došlo do nereda, nasilja ili drugih teških posljedica za zajednički život naroda i ostalih koji žive u Republici Srpskoj, kazniće se zatvorom od jedne do osam godina.

(4) Materijal i predmeti koji nose poruke iz stava 1. ovog člana, kao i sredstva za njihovu izradu, razmnožavanje ili rasturanje oduzeće se.

Krivičnom zakonu Brčko Distrikta (član 160.)

U Krivičnom zakonu Brčko distrikta članom 160. Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti definiše se sljedeće:

(1) Ko izaziva ili raspiruje nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju, razdor ili netrpeljivost među konstitutivnim narodima i ostalima koji žive u Brčko distriktu, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(2) Ko krivično djelo iz stava 1 ovoga člana učini prinudom, zlostavljanjem, ugrožavanjem sigurnosti, izlaganjem poruzi nacionalnih, etničkih ili vjerskih simbola, oštećenjem tuđih stvari, sknavljenjem spomenika, spomen-obilježja ili grobova, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

(3) Kaznom iz stava 2 ovoga člana kaznit će se ko krivično djelo iz stava 1 ovoga člana učini zloupotrebom položaja ili ovlaštenja, ili ako je zbog tog djela došlo do nereda, nasilja ili drugih teških posljedica za zajednički život konstitutivnih naroda i ostalih koji žive u Brčko distriktu, kaznit će kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(4) Materijali i predmeti koji nose poruke iz stava 1 ovog člana kao i sredstva za njihovu izradu, umnožavanje ili rasturanje oduzet će se.

Brojne definicije, zakonska reguliranost i sudska praksa, lociraju usmjerenost govora mržnje na rasu, seksualnu orijentaciju, religijsku pripadnost, negaciju zločina, afirmaciju totalitarnih doktrina, političku različitost i nacionalizam. Međutim, to nije slučaj sa bosanskohercegovačkim zakonodavstvom, budući da postojeća zakonska regulativa nudi ograničen broj osnova koji se odnose na vjeru, rasu, nacionalnost i etnicitet. Inicijativa mladih za ljudska prava Bosne i Hercegovine pozdravlja i podržava prijedloge koji idu u smjeru proširivanja osnova koje su trenutno ograničene u krivičnom zakonodavstvu.

Za razliku od krivičnog zakonodavstva, pozitivan primjer definisanja govora mržnje prepoznali smo u Regulatornoj agenciji za komunikacije u Bosni i Hercegovini, koja je u novembru 2011. godine donijela Kodeks o audiovizualnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija koji kroz član 4. tretira pojam *govora mržnje*: „(1) Audiovizualne medijske usluge i medijske usluge radija neće ponižavati, zastrašivati ili poticati na nasilje ili diskriminaciju protiv osobe ili skupine na temelju spola, rase, etničke pripadnosti, nacionalnosti, vjere ili uvjerenja, invalidnosti, posebnih potreba, dobi, seksualne orijentacije, društvenog podrijetla ili na temelju bilo koje druge okolnosti koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojoj osobi onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na temelju ravnopravnosti, njegovih prava i sloboda.

ANALIZA SADRŽAJA I DOPISI PRAVOSUDNIM INSTITUCIJAMA

Nakon treninga, radionica i vježbi organiziranih za mlade monitore sa područja sedam zajednica u Bosni i Hercegovini, tokom februar 2017., mladi monitori koji su prošli uvodnu obuku započeli su praćenje odabranih **14 web portala sa područja**

7 gradova. Gradovi koji su bili uključeni u monitoring su Sarajevo, Banja Luka, Prijedor, Mostar, Bihać, Bosanska Krupa i Cazin.

Inicijativa mladih za ljudska prava Bosne i Hercegovine je za područje ovih gradova uputila i dopise koji se odnose na slobodan pristup informacijama za krivična djela navedena u dijelu izvještaja koji se odnosi na zakonsku regulativu.

Dopise smo uputili na adrese **11 pravosudnih institucija**, odgovor smo dobili od **10 pravosudnih institucija.**

Odgovor na zahtjev za pristup informacijama od strane Kantonalnog suda u Bihaću smo dobili u roku **od (17) sedamnaest dana**, u kojem se navodi da pred ovom pravosudnom institucijom u periodu 2017. godine **nije bilo predmeta** u kojima se osumnjičenom/optuženom stavlja na teret počinjenje krivičnog djela iz člana 163. KZ FBiH (izazivanje narodnosne, rasne, vjerske mržnje, razdora ili neprijateljstva).

Odgovor na zahtjev za pristup informacijama od strane Općinskog suda u **Bihaću** smo dobili **u roku od (3) tri dana**, u kojem se navodi da pred ovom pravosudnom institucijom **nije bilo predmeta** za krivična djela izazivanja nacionalne, vjerske, rasne mržnje, razdora netrpeljivosti kao ni govora mržnje.

Odgovor na zahtjev za pristup informacijama od strane Kantonalnog suda u **Mostaru nismo dobili.**

Odgovor na zahtjev za pristup informacijama od strane Općinskog suda u **Mostaru** dobili smo **u roku od (3) tri dana**, u kojem se navodi da u periodu 2017. godine nije bilo predmeta o počinjenju krivičnih djela izazivanja nacionalne, vjerske, rasne mržnje, razdora I netrpeljivosti (govor mržnje).

Odgovor na zahtjev za pristup informacijama od Kantonalnog suda u **Sarajevu** dobili **smo u roku od (7) sedam** dana, u rješenju se navodi da **nije bilo predmeta** pred ovom pravosudnom institucijom.

Odgovor na zahtjev za pristup informacijama od strane Općinskog suda u **Sarajevu** dobili smo **u roku od (7) dana**, u rješenju se navodi da je **iniciran jedan predmet** čiji je pravni osnov član 163. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine i da je isti iskazan završenim u fazi istrage.

Odgovor na zahtjev za pristup informacijama od Općinskog suda u **Cazinu** dobili smo u roku **od (7) sedam dana**, u rješenju se navodi **da nije bilo predmeta** za krivična djela izazivanja nacionalne, vjerske, rasne mržnje, razdora i netrpeljivosti (govor mržnje).

Odgovor na zahtjev za pristup informacijama od strane Općinskog suda u Bosanskoj Krupi dobili smo **u roku od (3) tri dana**, u rješenju se navodi da nije bilo predmeta pred ovim sudom koji se odnose na govor mržnje.

Odgovor na zahtjev za pristup informacijama od strane Osnovnog suda u **Prijedoru** dobili smo **u roku od (5) pet dana** u kojem se navodi da za u bazi za odabrane kriterije nisu pronađeni podaci.

Odgovor na zahtjev za pristup informacijama od strane Okružnog suda u **Banja Luci** dobili smo **u roku od (5) dana** sa obavještenjem da su krivična djela iz člana 294.a i 359. u nadležnosti Osnovnog suda u Banja Luci.

Odgovor na zahtjev za pristup informacijama od strane Osnovnog suda u Banja Luci smo dobili u roku od **(11) jedanaest dana**, u kojem se navodi da u službenoj evidenciji za koji je pokrenut postupak pred ovim sudom za 2017. godinu u broju predmeta koji su u toku postupka, gdje nije donesena pravosnažna presuda, za krivična djela izazivanja vjerske, nacionalne, rasne mržnje, razdora i netrpeljivosti, utvrđeno je da je u ovaj sud tokom 2017. godine zaprimljen **(1) jedan predmet** po navedenom pravnom osnovu, **dok su (3) tri predmeta u toku**.

U nastavku se nalazi analiza sa web portala koji su praćene u periodu mjesca marta-juna 2017. godine. Inicijativa mladih za ljudska prava u Bosni i Hercegovini izražava posebnu zabrinutost u pogledu činjenice da uvrede, verbalno omalovažavanje dovodi i do slučajeva fizičkih napada na pojedince i/ili grupe ljudi što često nije evidentirano, niti procesuirano, ili su prisutne poteškoće u vezi adekvatnog prepoznavanja govora mržnje kao bića krivičnog djela.

Web portali koji su bili uključeni u monitoring su:

-Prijedor: Prijedor 24

-Banja Luka: Banja Luka Live, Buka, Nezavisne Novine, RTRS Vijesti, ATVBL

-Sarajevo: Klix, Slobodna Bosna, DEPO, Dnevno

-Mostar: Bljesak

-Bihać: Bihać.net

-Bosanska Krupa: Krupljani.net

-Cazin: Cazin.net

Mart

U period mjeseca marta 2017. godine evidentirana su tri slučaja govora mržnje za područje grada Banja Luke na web portalu RTRS vijesti. Govor mržnje u ovom slučaju se odnosio na nacionalnu, vjersku i političku osnovu uz sadržaj koji se odnosio na prijetnje pojedincima u odnosu na dva objavljena članka. 'Jovan Gardović: Bošnjacima normalno da slave dan kada je pala srpska krv' i '1.Mart za Srbe simbol stradanja za FBiH praznik'

U periodu mjeseca marta 2017. godine na portalu klix.ba evidentiran je jedan slučaj govora mržnje na nacionalnoj i vjerskoj osnovi koji se odnosi na članak 'Sarajevski franjevci odsvirali himnu Bosne i Hercegovine' i jedan slučaj govora mržnje na nacionalnoj osnovi koji se odnosi na članak 'Napadač na željezničkoj stanici u Dusseldorfu je mentalni bolesnik s Kosova'.

Za period mjeseca marta monitori su prepoznali **5 slučajeva** govora mržnje.

April

U periodu mjeseca aprila na portalu bljesak.info evidentiran je jedan slučaj govora mržnje na religijskoj osnovi koji se odnosi na članak 'Izetbegović :Hrvatska izvršila agresiju na BiH'.

Na portal klix.ba evidentiran je jedan slučaj govora mržnje na osnovu seksualne orijentacije sa pozivom na nasilje koji se odnosi na članak 'Muškarci hodali ulicom držeći se za ruke u znak solidarnosti sa gay parovima.'

Na portalu RTRS.TV evidentirana su tri slučaja govora mržnje koji se odnosi na članak 'Iznad Višegrada postavljen krst u čast ruskih dobrovoljaca' na osnovu religijske, vjerske i nacionalne osnove.

Na portalu RTRS. TV evidentiran je jedan slučaj govora mržnje koji se odnosi na članak ' Godišnjica napada na srpske specijalce na 'Vracama'na nacionalnoj osnovi.

Na portalu prijedor-x.com evidentiran je jedan slučaj govora mržnje koji poziva na nasilje.

Za period mjeseca aprila, monitori su prepoznali **7 slučajeva** govora mržnje.

Maj

Na portalu krupljani.ba evidentirana su dva slučaja govora mržnje na političkoj osnovi koji se odnose na članak 'Izetbegović za faktor: Republika Srpska koristi vojnu imovinu kao žeton u pregovorima'.

Na portal klix.ba evidentirana su dva slučaja govora mržnje na vjerskoj osnovi koji se odnose na članak 'Aleksandar Vučić, Bosna i Hercegovina je najveća opasnost za Srbiju' I 'Vijernici u Gazi husrev begovoj džamiji slušali učača Kura'na Al-Asafija'.

Na portal faktor.ba evidentiran je jedan slučaj govora mržnje u odnosu na seksualnu orijentaciju ' Božo Vrećo otkrio zbog koga ide u Beograd, udaje se za sina legendarnog srbijanskog pjevača'

Na portalu klix.ba evidentiran je jedan slučaj govora mržnje u odnosu na nacionalnu osnovu na članak ' Veliki ramazanski concert u Mostaru , ramazan je festival duhovnosti i muzike'.

Na portal mojrijedor.com evidentirana su dva slučaja govora mržnje na članke 'Taranjac i ostali: Rukavica, nož i redenik' I 'Napad na Hambarine, petak 22. maj 1992.'

Za period mjeseca maja, monitori su prepoznali **8 slučajeva govora mržnje**.

Juni

Na portalu mojrijedor.com evidentiran je jedan slučaj govora mržnje na članak 'Taranjac i ostali: sprovođenje civila do livade' koji poziva na nasilje.

Na portal RTRS.TV evidentirana su dva slučaja govora mržnje u odnosu na nacionalnu osnovu na članak 'Dodik: Izadaja srpskih ministara u Savjetu ministara'.

Na portalu RTRS.TV evidentirana je jedan slučaj govora mržnje na nacionalnoj osnovi na članak ' Dodik: Jasno da se sa Srbijom gradi stabilnost i mir u regionu'.

Na portal klix.ba evidentiran je jedan slučaj govora mržnje na rasnoj osnovi u odnosu na članak 'Albino prijateljice kroz modu poručuju i mi smo ljudi, a različitost može biti lijepa'.

Za period mjeseca juna ,monitori su prepoznali **5 slučajeva govora mržnje.**

Ukupan broj zabilježenih slučajeva govora mržnje u periodu praćenja online portal u periodu mart-juni je **25 slučajeva govora mržnje.**

Inicijativa mladih za ljudska prava napominje da posjetitelji web portala koji postavljaju komentare s govorom mržnje, podliježu krivičnoj odgovornosti, jer podstiču netrpeljivost i huškanje. Također, ista je odgovornost i ako komentari sadržavaju prijeteće poruke: Krivični Zakon BiH: XV - Glava 15, Krivična djela protiv slobode i prava 10 čovjeka i građanina. Krivični zakon FBiH i Krivični zakon RS: XVII - Glava 17, Krivična djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina.

PREPORUKE HARMONIZACIJA ZAKONODAVSTVA

Bosna i Hercegovina, kao članica Vijeća Evrope, također treba što prije uskladiti krivične zakone s konvencijama, koje su sastavni dio Aneksa i Ustava BiH, posebno s Međunarodnom konvencijom o uklanjanju svih oblika rasne diskriminacije iz 1965. godine, te treba poštovati stavove Evropskog suda za ljudska prava u vezi s neadekvatnim regulisanjem i procesuiranjem govora mržnje i zločina iz mržnje, kao i Preporuku Vijeća Evrope o mjerama borbe protiv diskriminacije na osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta. U članu 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, u kojem se garantuje sloboda izražavanja svima, korištenje ove slobode uslovljava se usklađenošću s neophodnim ograničenjima, između ostalog, s ciljem zaštite ugleda i prava drugih. U članu 4(a) Međunarodne konvencije

o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, potpisnice se obavezuju da utvrde kao krivično djelo svako širenje ideja zasnovanih na superiornosti ili rasnoj mržnji, dok se u članu 20. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima predviđa da svako pozivanje na nacionalnu, rasnu ili vjersku mržnju koje predstavlja podsticanje na huškanje, diskriminaciju, neprijateljstvo ili nasilje, treba biti zabranjeno zakonom.

1

PREPORUKE ZA UREDNIKE I ADMINISTRATORE WEB PORTALA

- potrebno je insistirati na većoj dozi odgovornosti urednika i administratora internet portala i foruma prema komentarima korisnika

-potrebno je osigurati na portalima prostor koji će posjetiocima objasniti da govor mržnje i huškačka retorika nisu sloboda govora, te da podliježu krivičnoj odgovornosti, u skladu sa krivičnim zakonima u Bosni i Hercegovini

-potrebno je uključiti se više u preveniranje govora mržnje u komentarima korisnika, ukoliko je neophodno angažovati osoblje koje će se baviti isključivo monitoringom komentara

-potrebno je da urednici portala kritički posmatraju mogućnost komentarisanja na anonimnoj osnovi

-potrebno je obezbijediti mehanizme koji će se fokusirati na uklanjanje komentara koji su govor mržnje

- potrebno je obezbijediti selektivnu mogućnost komentarisanja na određenim člancima za koje se može pretpostaviti da će izazvati govor mržnje u online prostoru

-potrebno je pronaći odgovarajuće mehanizme koji će uključiti i korisnike online medija i novinara i urednika u proces suzbijanja govora mržnje u javnom komunikacijskom prostoru u BiH

PREPORUKE ZA ZAKONODAVNA TIJELA

Inicijativa mladih za ljudska prava u kontekstu preporuka koje se odnose na poboljšanje i unaprijeđenje postojećeg zakonodavnog okvira koji tretira govor

---

1 Sarajevski otvoreni centar, Human Rights Paper, Paper 27. str.13

mržnje podržava postojeće prijedloge koji se odnose na dopune krivičnih zakona, a tiču se proširivanja osnova, kako bi krivično zakonodavstvo bilo u skladu sa odredbama koje su predviđene zakonom o zabrani diskriminacije.

Preporuke se odnose na:

-proširivanje zakonskog osnova u četiri krivična zakona koji će uključiti pored trenutno navedenih osnova citiranih u dijelu izvještaja zakonska regulativa i: invaliditet, starosnu dob, nacionalno ili socijalno porijeklo, vezu s nacionalnom manjinom, političko ili drugo uvjerenje, imovno stanje, članstvo u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanje, društveni položaja i spol, seksualnu orijentaciju, rodni identitet, spolne karakteristike, ili neke druge osobine jednog ili više lica, i koji će uključiti osnovu širenja ideje o superiornosti jedne rase, naroda ili grupe građana nad drugima

-formiranje radne grupe koja će raditi na donošenju posebnog zakona koji će regulisati trenutačno stanje u online prostoru, posebno na društvenim mrežama i u medijima sa posebnim osvrtom na govor mržnje